

Beyin Cimnastikleri (II)

Ali Nesin

Küçük bir çocuktum. Aile dostumuz bir hanım bana, “Bir kilo demir mi, yoksa bir kilo pamuk mu ağırdır?” diye sormuştu.

– Bir kilo pamuk elbette, diye yanıt vermiştim.

Tahmin edileceği gibi...

Aile dostumuz kahkahayı patlatmıştı. Bu soruyu nasıl bilemedim diye çok kızmışım. Soruyu soran hanıma da kırılmışım. Şimdi düşünüyorum da, kırılmakta haklıymışım. Küçük bir çocuğu tuzağa düşürüp, onunla açıkça eğlenmek doğru bir davranış olmasa gerek.

Bu tür sözel beyin cimnastiklerini gene de severim. Küçük çocuklarla alay etmeyeceğinizi umarak birkaç beyin cimnastiği daha veriyorum. İyi eğlenceler.

1. Önünüzden upuzun bir boru, borunun içinden de su geçiyor. Suyun hangi yöne aktığını bulacaksınız. Boruyu kesmece, delmece yok. Borunun iki ucuna da gidemiyorsunuz. Nasıl yaparsınız?

2. Bir odadasınız. Odada 3 santimetre yarıçapında, 8 santimetre derinliğinde daire biçiminde bir delik var. Deliğe pingpong topu kaçmış. Delik dar, elinizi sokamıyorsunuz. Yanınızda hiçbir aygıt yok. Topu nasıl alırsınız?

3. Diyelim bir araba şoförünüz. Arabanın plakası 34 AND 43. Arabanın sol ön lambası çalışmıyor. Araba iki kapılı ve öndeki kül tablası dolu. Arka koltuk koyun postuyla kaplı. Arabanın frenleri gıcırıyor, ama lastikleri yepyeni. Beş vitesli, benzin deposu dolu, lastikler de yepyeni... Şoförün yaşı kaçtır?

4. Dedektif, yardımcısına,

– Bu akşam saat 8’de benim evime gel, ama bana geleceğini kimseye söyleme ve seni eve girip çıkarken kimse görmesin, diyor.

Yardımcı söylenen saatte dedektifin evine gidiyor. Evde kimse yok. Kapının altına şöyle bir not düşüyor:

“Dediğiniz saatte geldim. Evde kimse yoktu. Geleceğimi kimseye söylemedim. Eve girip çıkarken kimseye görünmedim. Saygılarımla”

Dedektif ertesi gün yardımcısını işten kovuyor. Neden?

5. Sarışın, genç ve güzel kadın tek yönlü bir sokaktan ters yöne doğru gidiyor. Kadının arabasının sigortasının zamanı geçmiş, vergisi ödenmemiş, ışıkları ayarsız, kaportası boyasız, rot ayarı bozulmuş, balataları gevşemiş, sinyal lambaları çalışmıyor, şanzuman gıcırıyor, egzoz borusu zehirli duman üfürüyor. Ayrıca kadının ehliyeti yok. Bütün bunlar yetmezmiş gibi kadın sarhoş. Ve bunlar trafik polisinin gözü önünde oluyor, polis her şeyin ayırımında. Ama polis kadını durdurmuyor. Neden?

6. Pişmemiş, yeni yumurtlanmış bir tavuk yumurtasını duvara son gücümle atarım. Kırmadan... Nasıl?

7. Ali Baba'nın bir çiftliği varmış... Hayvanlarının ikisi dışında hepsi tavukmuş, ikisi dışında hepsi inekmiş, ikisi dışında hepsi koyunmuş. Ali Baba'nın çiftliğinde kaç hayvan vardır?

8. Bir İskoç şakası: "İskoçya'da oturan bir İskoç İngiltere'ye yerleştiği zaman her iki ülkenin de zekâ ortalaması artar!"

Bu İskoç şakası bir mantığa oturtulabilir mi?

9. Aşağıdaki çarpımı sadeleştiriniz:

$$(n - a) (n - b) (n - c) \dots (n - z)$$

10. On kuyumcuya bir kral onar gramlık onar altın yüzük yaptırmış. Kuyumculardan biri hilekârmiş, yüzüklerine az altın koymuş. Hilekâr kuyumcunun yüzüklerinin herbiri 9 gramlı. Tek bir tartıda hilekâr kuyumcuyu nasıl bulursunuz?

11. Bir yarışta ikincinin önüne geçersen kaçınıcı olursun?

12. Murat Birsnel aşağıdaki soruyu köşesinde sormuş: 7 ve 4 dakikayı ölçen iki kum saatiyle 9 dakikayı nasıl ölçeriz?

Yanıtlar:

1. Boruyu ısıtırsınız. Isınan su, aktığı yöndeki boruyu ısıtır.
2. Küçük ihtiyacımızın gelmesini bekleriz! Deliğe ihtiyacımızı yaptığımızda top yükselir!
3. Şöförle yaşıtsınızdır! (İlk tümceyi okuyun.)
4. Yardımcı daha evden çıkmadan “eve girip çıkarken kimseye görünmedim” diyor!
5. Kadın arabasına binmemiş, yürüyor da ondan!
6. Duvar kırılmaz elbet!
7. Üç! Bir tavuk, bir inek ve bir koyun!
8. Evet! En aptal İskoç, en akıllı İngiliz’den daha akıllıdır ve ancak İskoçların en aptalı İngiltere’ye yerleşmek isteyebilir!
9. Alfabede n harfi olduğundan çarpanlardan biri 0’dır. Demek ki çarpım 0’dır.
10. Kuyumcuları 1’den 10’a kadar numaralayın. 1 numaralı kuyumcudan 1 yüzük, 2 numaralı kuyumcudan 2 yüzük, ..., 10 numaralı kuyumcudan 10 yüzük alın ve bu 55 yüzüğü tartın. Hilekâr kuyumcu olmasaydı 550 gram bulmanız gerekecekti. Kaç gram eksik geldiğine bakın. O sayı hilekâr kuyumcunun numarasıdır.
11. Gene ikinci elbet!
12. Kum saatlerinin başlangıçtaki hallerini $(7, 0)$ ve $(4, 0)$ olarak gösterelim. Örneğin birinci kum saati, 1 dakika sonra $(6, 1)$ durumunda olur. $(6, 1)$ durumunda olan kum saatini ters çevirirsek, hiç zaman kaybetmeden kum saatini $(1, 6)$ durumuna sokarız. Şimdi çözüm:

Geçen zaman	$(7, 0)$	$(4, 0)$
4 dakika	$(3, 4)$	$(0, 4)$
0 dakika	$(3, 4)$	$(4, 0)$
3 dakika	$(0, 7)$	$(1, 3)$
0 dakika	$(7, 0)$	$(1, 3)$
1 dakika	$(6, 1)$	$(0, 4)$
0 dakika	$(1, 6)$	$(0, 4)$
1 dakika	$(0, 7)$	$(0, 4)$

Yukardaki işlemleri toplam 9 dakikada yaptık.

Eğer $n \geq 7$ ise, bu iki kum saatiyle n dakikayı ölçebiliriz. 7 ve 8 dakikayı nasıl ölçeceğimiz malum. 9 dakikayı nasıl ölçeceğimizi de gördük.

Yukardaki tablonun 4. sırasından devam edelim:

0 dakika	$(7, 0)$	$(1, 3)$
1 dakika	$(6, 1)$	$(0, 4)$
0 dakika	$(1, 6)$	$(4, 0)$

	6)	0)
1 dakika	(0, 7)	(3, 1)
0 dakika	(7, 0)	(1, 3)
1 dakika	(6, 1)	(0, 4)
0 dakika	(1, 6)	(4, 0)
1 dakika	(0, 7)	(3, 1)

Böyle devam ederek istediğimiz kadar birer dakika ölçebiliriz.